

KALOCSAI FŐEGYHÁZMEGYEI LEVÉLTÁR

6300 Kalocsa, Szentháromság tér 1.

☎ 78/467-363, 30/602-2191

E-mail: archivum@asztrik.hu

<http://archivum.asztrik.hu>

Szám: L-11/2018.

Tárgy: 2017-es szakmai beszámoló

SZAKMAI BESZÁMOLÓ A LEVÉLTÁR 2017. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL ÉS TERVEK 2018-RA

1.) Az állomány gyarapodása, mozgása, változásai

1.1.) Iratátvétel, átmenő iratforgalom

2017-ben levéltárunkban *nem vettünk át nagyobb mennyiségben iratokat*. A Communio-projekt részeként átmenetileg, digitalizálás céljából szállítottuk be egy település (Akasztó) anyakönyveit, összesen 8 dokumentumot. A kötetek a fotózás után visszakerültek eredeti őrzési helyükre.

Az elmúlt évben *jelentős mennyiségben készítettünk digitális képfelvételeket az egykori Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye határon túli iratanyagáról*. A munka főként Zentán és Zomborban folyt, összesen *több mint 60 ezer képfelvétel készült* az említett városok környékének plébániáiról. Az anyag különösen értékes, hiánypótló részét jelentik az 1826 előtti anyakönyvi felvételek, melyek információi eddig nem voltak elérhetőek Magyarországon. 1826-tól kezdődően már Kalocsán is gyűltek másodpéldányok, ezeket már korábban digitalizáltuk, az eredeti- és másodpéldányok összevetése azonban még itt is sok esetben hasznos lehet (pl. a kereszteltek megjegyzés rovatának utólagos bejegyzései miatt, melyek csak az eredeti anyakönyvekben szerepelnek). A határon túli fotózást terveink szerint 2018-ban is folytatjuk, és az előző évihez hasonló nagyságrendben szeretnénk képállományunkat gyarapítani.

1.2.) Kölcsönzés állományunkból

Az elmúlt évben levéltárunk nem kölcsönzött iratanyagot más gyűjtemény számára, *csak a fenntartó Főegyházmegye intézményrendszerén belüli, gyűjteményi és hivatali célú kölcsönzések fordultak elő*. Még 2016. december 16-án nyílt meg az Astriceum Érseki Múzeum 1956-os időszaki kiállítása, ehhez 9 dokumentumot kölcsönöztünk 2017 végéig Grösz József érsek irataiból-hagyatékából. Az elmúlt évekhez hasonlóan, folyamatosan kölcsönöztük Vörös Márta egyházmegyei főmérnök számára a Főszékes-egyházra vonatkozó Érseki Hivatali iratok egy részét (KFL.I.1.a. Főszékesegyház 84.ND. vegyes iratok 1869-1912, restaurálás 1910-1914).

2.) Állományvédelem, restaurálás

2017-ben is folytattuk azt a helyszíni állományvédelmi munkát, melyet az előző években az Archivart Könyvrestaurátor Műhely munkatársai végeztek először raktárainkban, majd az egyházmegye plébániáin. *2017 tavaszán közel kétszáz kéziratos kötet (főként anyakönyv) tisztítását, konzerválását és javítását végezték el* a restaurátorok Kecskeméten, a dokumentumokat a környékbeli plébániákról szállították oda, a munkálatok idejére. Az érintett plébániák a következők voltak: Kecskemét-Főplébánia, Kiskunmajsa, Kiskunfélegyháza-Óplébánia (Bugac-Alsómonostor), Kunszentmiklós, Kunpeszér, Kiskőrös, Nemesnádudvar. Az említett dokumentumokat az elmúlt években digitalizáltuk, a mostani helyszíni állományvédelem állapotuk konzerválását-védelmét célozta. Néhány rosszabb állapotú, széteső kötet esetében restaurátor műhelyben végzett, hosszadalmas munkálatokra volna szükség, ezek egyelőre védő tékát kaptak. A helyszíni állományvédelmi munkát 2018-ban is folytatni szeretnénk az egyházmegye déli részének plébániáin, a munkavégzés ideális helye Baja lehetne.

3.) Feldolgozó munka (iratrendezés, segédletkészítés, digitalizálás)

3.1.) A népességre vonatkozó források iratsorozatainak kialakítása a plébániai iratállományban

Az Érseki Hivatal plébániai iratállományában (KFL.I.1.b.) a népességre vonatkozó források jelentős forrásértékű és gyakran kutatott állományrészt képviselnek. A témával kapcsolatos, jellemző irattípusok a lélekösszeírások, a jelentések vegyes házasságokról, elváltakról és vallást változtatókról, a különféle anyakönyvi felmentések és javítások, valamint az iskolai összeírások is. 1867-től kezdődően az említett iratok nagy része külön iratsorozatokban található, és már képi digitalizálásuk is megkezdődött, hogy könnyebben kezelhetővé-kutathatóvá válhassanak. A feudális kori, vegyes plébániai iratokban azonban korábban még nem történt hasonló válogatás-elkülönítés, ennek pótlását kezdtük meg 2017-ben, és végeztük el 40 plébánia esetében. Az egyes települések iratsorozatában a témával kapcsolatban külön alsorozatot hoztunk létre, s a számozott aktákról egy lajstromot is készítettünk Excel-tábla formájában, a jellemző adatokkal: tételszám, dátum, irat jellegének-típusának meghatározása, információs tartalom leírása (pl. számértékek vagy névadatok, névsorok is szerepelnek).

A munkát 2018-ban terveink szerint újabb 40 plébánia feudális kori anyagának rendezésével folytatjuk, s a kialakított iratsorozatok képi digitalizálását is szeretnénk elvégezni.

3.2.) Tematikus kutatási segédlet készítése építés-felszerelés témában, a plébániai iratokban

A helytörténeti- és művészettörténeti kutatások legtöbbször a különféle épületek, építmények létrehozására-felújítására, ill. azok felszerelésére-berendezésére vonatkoznak (ld. tervek, árajánlatok, megrendelések, vásárlások, leltárak stb.) Hasonló iratokban gazdagnak mondható az Érseki Hivatal plébániai iratállománya (KFL.I.1.b.), mégis nehezen lelhetőek fel ezek az adatok speciális segédletek, mutatók nélkül. Ezen igyekszünk javítani „építés, felszerelés” témában készült tematikus segédletünkkel, mely Excel-tábla formájában készül a feltárt iratok jellemző adataival (azonosító szám, dátum, irat jellegének meghatározása, említett művész vagy tervező stb. nevek), 2017-ben hat plébánia 1867-1945 közötti anyagának feldolgozása történt meg az említett módon. A munkát terveink szerint folytatjuk, s a kutathatóságot a kapcsolódó iratok képi digitalizálásával is segíteni fogjuk.

3.3.) Digitalizált dokumentumok, honlapunk fejlesztése

Amint fentebb, az 1.1.) pontban már említettük, *az év során több mint 60 ezer digitális képfelvétel készült az egykori Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye ma már határon túli, 1920 előtti iratanyagáról.* Elsősorban a régi anyakönyvi állomány gyűjtésére törekedtünk Zenta és Zombor vidékén, a munkálatok több mint 20 plébánia anyagát érintették. Digitalizált dokumentumaink böngészése honlapunkon lehetséges, e-kutatás szolgáltatásunkat regisztrált kutatók veszik igénybe. A szolgáltatás részeként *a honlapon 2017 végén 1.170.929 képfelvétel volt elérhető, ez a szám országos viszonylatban is kiemelkedő* (többszöröse a más egyházi levéltárakban kutatható felvételszámoknak). *Az e-kutatás tartalmát az év során négy alkalommal, összesen 105 ezer képfelvétellel bővítettük.* A feltöltött anyag zöme, 58 ezer kép a határon túli bácskai területekre vonatkozott, míg tovább 47 ezer képpel az egyházmegye mai területén egészségesítettük és tettük teljessé Matricula-Historia szolgáltatásunk tartalmát.

3.4.) A kalocsai érseki gimnázium diáklistájának elkészítése

Még 2015-ben kezdtük el a Kalocsai Érseki (1860-ig piarista, majd jezsuita) Gimnázium diáklistájának összeállítását, az anyakönyvi névmutatók anyagának átírásával. Az így létrehozott Excel-tábla alap-adatai: név, az intézményben töltött tanévek évszáma, végzett osztályok száma, megjegyzés (ismétlés, magántanuló, kimaradás, távozás stb.) *Összesen több mint 11 ezer név van a táblázatunkban az 1857-1934 közötti időszakból, 2017-ben az említett lista 2 ezer névvel gyarapodott.* Megkezdtük a jegyzék fejlesztését is, a személyek azonosítására alkalmas, további adatokkal (születés, származás, lakóhely), ez több mint 500 személy esetében történt meg az iskolai anyakönyvek segítségével. Az adatbevitelt az elmúlt évekhez hasonlóan az utód-intézmény, a kalocsai Szent István Gimnázium diákjai végezték, akik 40 órás közcélú munkájuk keretében, levéltáros segítséggel végezték a feldolgozást. Amennyiben lesz jelentkező diák, 2018-ban is folytatjuk a munkát.

4.) Kutató- és ügyfélszolgálat, közművelődés, iskolák

4.1.) Kutatók, ügyfelek és kutatási szolgáltatások

2017-ban 53 kutatót fogadtunk Kalocsán, akik összesen 139 esetben kerestek fel bennünket, és dolgoztak levéltárunk kutatószobájában. Jóval nagyobb arányú forgalmunk volt az interneten: e-kutatás szolgáltatásunkat 352 regisztrált kutató vette igénybe, ők összesen 12.787 alkalommal használták kutatás céljából honlapunkat. Kalocsai anyakönyvi adatbázisunk külön honlapon üzemeltetett, online adatbázisában további 114 kutató regisztrált. *A látogatójegyek és az e-kutatási regisztrációk összesített száma így 519, s a kutatási esetek összesített végeredménye 13.268.* Jól látható, hogy a kutatások döntő része az interneten, honlapunk segítségével történik, és ez a forgalom az előző évekhez hasonlóan, továbbra is intenzív: *e-kutatóink egy év alatt 3,2 millió képfelvételt böngésztek, azaz naponta 9 ezer oldalt lapoztak (kattintottak) forrásainkban.*

Az év során több mint 400 esetben adtunk írásos tájékoztatást-felvilágosítást (általában e-mailen), a kutatások segítésére. Az e-kutatói regisztrációk kezelése kapcsán végzett, technikai jellegű e-mail levelezés (felhasználók kezelése, beállítása, értesítései) esetszáma meghaladta az 1.500-at. Az említett kutatási-adatkeresési szolgáltatások során 18 anyakönyvi kivonatot állítottunk ki, 1.030 oldal fénymásolatot és 745 digitális dokumentumot (pdf, jpg) készítettünk.

4.2.) Közművelődési tevékenység, könyvbemutatók, iskolai kapcsolatok

Az év során öt alkalommal tartottak előadásokat levéltárunk munkatársai, főként múlt évi kiadványunk, a Mária-enciklopédia könyvismertető rendezvényei alkalmával. A helyi igényekhez igazodó előadások vázlatait általában honlapunkon is elérhetővé tettük, az említett programok részletezése a következő: 2017. január 18-án *levéltárunk Mária-enciklopédia kiadványa alapján* tartott előadást Kothencz Kelemen néprajzkutató, a bajai Türr István Múzeum főmuzeológusa, a kecskeméti Wojtyła Házban. A programra a Szegények Akadémiája sorozat részeként került sor, az előadó a könyv ismertetésével foglalta össze Szűz Mária tiszteletének legfontosabb vonásait, a kultusz változásait és történetét a Kalocsai Főegyházmege területén.

2017. május 5-én, a Szűzanya hónapjában emlékeztünk meg Budapesten, a Párbeszéd Házában *a jezsuiták és Kalocsa kapcsolatáról, a Mária-tisztelet szerepéről és változásairól a kalocsai egyházmegye és a rend életében* (1860-1950). A program keretében levéltárunk két munkatársa, Lakatos Adél és Lakatos Andor ismertette a Mária-enciklopédia, Kalocsa, 1950 c. forráskiadványt, részletesen kitérve a jezsuiták meghatározó szerepére, a Mária-kongregációk hatására és a művészettörténeti vonatkozásokra.

2017. szeptember 16-án (szombaton), a Nyitott Templomok Napjával kezdetét vette 2017. évi Ars Sacra Fesztivál. Az országos programsorozatba idén Mélykút is bekapcsolódott, szombaton este 18 órától levéltárunk munkatársa, Lakatos Adél tartott előadást *a mélykúti 250 éves Szent Joachim templomról.* Az előadást követően *egy könyvbemutatóra is sor került*, Dr. Rauzs József: *A mélykúti Szent Joachim templom és plébánia* című könyvét Lakatos Andor levéltárvezető ismertette a jelenlévőknek.

2017. október 6-án és 7-én *könyvbemutatóval egybekötött ismeretterjesztő előadásokat* tartottak levéltárunk munkatársai Kalocsán és Mélykúton. A kalocsai rendezvényre az Országos Könyvtári Napok keretében, a Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtárban került sor, másnap este a Mélykúti Plébánia volt a házigazda. Az esték folyamán, Mária-enciklopédia kiadványunk bemutatása után *a Mária-tisztelet egyházmegyei és helyi érdekességeiről* hallottak előadásokat a résztvevők.

2017. november 26-án, Hajóson könyvbemutatóval egybekötött ismeretterjesztő előadást tartottak levéltárunk munkatársai (Lakatos Adél és Lakatos Andor). A rendezvényre Krisztus Király vasárnapján, a plébániatemplomban került sor. Az este folyamán Mária-enciklopédia kiadványunk bemutatása után *a Mária-tisztelet egyházmegyei és helyi érdekességeiről, a hajósi kegyszobor történetéről és a búcsújárások hagyományairól* hallottak előadást a résztvevők.

2017-ben, TÁMOP-projektünk fenntartási időszakának utolsó évében összesen 31 iskolai foglalkozást tartottunk, zömmel általános iskolás korosztály, ill. néhány középiskolás osztály számára. Jelentősen bővítettük partnereink körét, hogy foglalkozásainkat minél több környékbeli iskolában megismerhessék. Az év során így jutottunk el az akasztói, dusnoki, keceli, mélykúti és sükösi általános iskolákhoz, régi partnereink közül pedig a kiskunmajsai Szent Gellért Általános Iskolával, és a kalocsai Dózsa György Szakközépiskolával voltak programjaink. „Az írás története” foglalkozásunk keretében a résztvevőket

megismertettük a legfontosabb íráshordozó anyagokkal és íróeszközökkel, a diákok számos eszközt ki is próbálhattak az ún. „íráspróba” keretében, és a programot az eredeti levéltári dokumentumok szemléje, vizsgálata is kiegészítette. *Az év során összesen 17 írástörténeti témanapot tartottunk, ezeken 363 diák és 28 kísérő tanár (összesen 391 fő) vett részt.*

Két alkalommal, 2017. április 6-án és október 6-án fogadtunk egyetemista csoportokat a Szegedi és a Pécsi Tudományegyetemről, a történelem szakos hallgatóknak az egyházi levéltárak forrástípusait, kutatási lehetőségeit mutattuk be.

2017 nyarán hat diákot fogadtunk a kalocsai Szent István Gimnáziumból 40 órás közösségi szolgálat keretében, ők az elmúlt évekhez hasonlóan a Szent István (egykori jezsuita) Gimnázium diáknévsorának készítését, egy teljes diáklista összeállítását végezték 1860-tól kezdődően, az iskolai anyakönyvek, ill. azok mutatói segítségével (a munkát a 3.4. pontban részletesen ismertettük).

Az említett foglalkozások kapcsán, az év során összesen kb. 400 diákkal találkoztunk.

5.) Szakmai kapcsolatok, publikációk, honlap

5.1.) Szakmai kapcsolatok más intézményekkel-szervezetekkel

Az év során szakmai kapcsolatban álltunk számos gyűjteménnyel és intézménnyel (hivatallal, plébániával, felsőoktatási intézménnyel), szakmai szervezetekkel (egyesületek, kutatócsoportok) és tudományos kutatókkal. Számukra, ill. az alábbiakban említett konferenciák alkalmával *rendszeresen végeztünk adatkereséseket, készítettünk írásos tájékoztató anyagot, előadásokat, ill. bizonyos esetekben információt-tapasztalatokat cseréltünk.*

Szakmai együttműködésünk részeként 36 iktatott akta született, ezek legnagyobb részt a különféle konferenciákhoz és levéltáros megbeszélésekhez, programokhoz, adatszolgáltatásokhoz kapcsolódtak. Szakmai kérdésekről elektronikus formában (e-mailen), más egyházi gyűjteményekkel 501 esetben leveleztünk, a közlevéltárakkal 147, más szakmai szervezetekkel-kutatókkal 472, saját intézményi kiadványaink-kutatásaink kapcsán 295 levélváltásunk volt. *Szakmai kapcsolataink összesített esetszáma, e-mail levelezésünk figyelembe vételével így több mint 1.400 volt a tavalyi évben.*

Két levéltáros szakmai bizottság munkájában vettünk részt, mindkettőt a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (MNL-OL) koordinálta, az egyik a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia (KDS), a másik az anyakönyvi kataszter adatbázis kidolgozásával foglalkozott. Egy alkalommal doktori műhelyvitan is közreműködtünk az ELTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola felkérésére (Pál Ferenc: A katolikus egyház társadalmi és politikai tevékenysége a Szombathelyi Egyházmegyében 1867-1914).

2017 októberében *szakmai együttműködési megállapodást kötöttünk a Zombori Történelmi Levéltárral*, hogy a két intézmény egymás kutatásait, szakmai feladatait hatékonyabban és közvetlenül segíthesse. Az előző évben, Zentán megkezdett együttműködés is tovább folyt, s a kiépült kapcsolatoknak fontos szerepe volt abban, hogy a múlt év folyamán jelentős mennyiségű digitális képanyag született egyházmegyénk határon túli forrásairól (a gyarapodást az 1.1. és 3.3. pontokban már említettük). Ez a tevékenységünk tulajdonképpen Hungarica-gyűjtésnek is nevezhető, mivel korábban elérhetetlen információk válnak kutathatóvá Magyarország területén, magyar levéltári szolgáltatás keretében. Míg az eredeti iratok begyűjtése, határon át történő mozgatása esetünkben elképzelhetetlen, addig a digitális másolatok készítése az utóbbi években lehetségessé vált, s a kutatók számára az információk így is jól elérhetővé tehetők.

5.2.) Konferenciák, szakmai események

Az év során öt alkalommal tartottak előadásokat levéltárunk munkatársai szakmai konferenciák alkalmával. Az előadások vázlatait általában honlapunkon is elérhetővé tettük, az említett programok részletezése a következő: 2017. május 6-án emlékkonferenciát rendeztek Székesfehérváron, Jekelfalusy Vince (1802-1874) püspökké szentelésének és székfoglalásának 150. évfordulója alkalmából. A program részeként hangzott el Lakatos Andor levéltárvezető előadása *Jekelfalusy Vince székesfehérvári püspök és az I. vatikáni zsinat* címmel, az előadás írott változata honlapunkon letölthető.

2017. július 3-5. között, Debrecenben tartotta éves vándorgyűlését a Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete (MELTE). A július 4-én tartott szakmai konferencia délelőtti szekcióülésének címe „A gyűjtemények és a kutatók” volt, a program részeként Lakatos Andor levéltárvezető is előadást tartott *a katolikus egyházi levéltárak kutatószolgálatának tapasztalatairól*.

2017. július 10-12. között, Miskolcon tartotta éves vándorgyűlését a Magyar Levéltárosok Egyesülete (MLE). A konferencia második napján került sor a levéltár-pedagógiai szekció ülésére, melynek keretében Lakatos Andor levéltárvezető is előadást tartott „*Diákok a levéltárban - az elmúlt hat év találkozásainak tapasztalatai Kalocsán*” címmel.

2017. október 12-én mintegy 150 résztvevővel, jó hangulatban, sok hasznos előadással, találkozással és beszélgetéssel zajlott a Jövőnk kulcsa a múlt - II. országos családtörténeti konferencia Szolnokon. A Magyar Családtörténet-kutató Egyesület (MACSE) által kezdeményezett program házigazdája az Aba-Novák Agóra Kulturális Központ volt, társrendezőként a MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára és a Neumann János Egyetem is részt vettek a szervezésben. A rendezvényen Lakatos Andor levéltárvezető (KFL) is előadást tartott *E-kutatás az egyházi levéltárakban* címmel.

2017. október 21-én, a Magyar Tudomány Ünnepe 2017. évi rendezvényei keretében, az „Emberközpontú tudomány” jegyében a Tomori Pál Főiskolán is konferenciát rendeztek, Budapesten. A konferencia művészettörténeti szekciójában, több más 19. századi téma mellett hangzott el Lakatos Andor levéltárvezető előadása *Haynald (1816-1891) - művészet és tudomány egy kiemelkedő főpap életében* címmel.

5.3.) Kiadványok előkészítése, megjelentetése, publikációk

2017-ben egy forráskiadványa jelent meg levéltárunknak, melynek címe: *A kalocsai érseki uradalom erdőinek kezelési utasítása a 18. század végén*. A könyv a levéltár KFL.III.5.a. Nr. 652. számú dokumentumának kiadásaként, az eredeti forrás képi felhasználásával, latin nyelvű szövegének átírásával és magyar fordításával készült. Bízunk benne, hogy sikerül eredményeket elérnünk a több mint kétszáz éves, latin nyelvű dokumentum „életre keltésében”, s a gazdagon illusztrált könyv a tudományos kutatókon kívül régióink szélesebb olvasóközönségét is elérheti. Reményeink szerint szívesen és haszonnal forgatják majd történészek, erdészek, vadászok, természetvédők s a vidéket járó, érdeklődő emberek egyaránt. A kötetben található erdőutasítás születésével vált elismert szaktudássá és önálló hivatallá az erdőszet a kalocsai érseki uradalomban, ahol a 18. század végén több mint 50 ezer holdas erdőbirtokon gazdálkodtak, főként a Duna mentén. A birtokhoz tartozott 1945-ig a ma is méltán híres, közismert ártéri erdő, Gemenc vidéke is. Bibliográfiai adatok: *A kalocsai érseki uradalom erdőinek kezelési utasítása. Forráskiadvány. Instructio respectu manipulationis sylvarum in dominio archiepiscopali Colocensi*. Szerk.: Lakatos Andor, Kalocsa, 2017. Kiadó: Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár (KFL); A Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények kiadványai 14. 184 o.

Az említett forráskiadványon kívül még öt további kiadványunk előkészítése van folyamatban, ezek a következők: 2016 őszén jelentettük meg levéltárismertető füzetünk második, bővített kiadását. (*A Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár - levéltárismertető füzet*), 2017-ben kiadásra készítettük elő a füzet angol és német nyelvű változatát, megkezdve a szövegek fordítását. Papír alapon csak néhány példányban (digitális nyomatként) fognak 2018-ban megjelenni, a kiadványok szövegét elsősorban honlapunkon, elektronikus (pdf) változatban fogjuk felhasználni, segítve külföldi kutatóink tájékozódását, eligazodását.

2017-ben készült el levéltárunkban a Haynald Lajos érsek nevéhez fűződő főegyházmegyei rendeletek tára 1867-1879 (*Statuta Archidioecesis Colocensis et Bacsensis... 1867-1879*) fordítása. Az eredetileg 1880-ban, Kalocsán, latin nyelven megjelent, 337 oldalas könyvet latin-magyar változatban szeretnénk újra kiadni, mivel tartalma megítélésünk szerint hiánypótló a 19. századi egyháztörténeti kutatások számára. Az egyházmegyei tanácskozmányok („zsinatok”) alkalmával született statútumok határozták meg ugyanis hosszú időre, egészen a 20. század közepéig az egyházszerkezet működésének részleteit, az egyházi intézmények gazdálkodását és mindennapjait, felzárkóztatva az egyházi rendszabályokat a polgári törvényekhez és a társadalmi változásokhoz. A *Statuta* használatát ma már elsősorban a latin nyelv és a 19. századi kiadás nehéz hozzáférhetősége akadályozza, ezen a helyzeten szeretnénk javítani az említett új, latin-magyar kiadással. A kiadványt 2018-ban papír alapon, könyv formátumban csak korlátozott

példányszámban jelentetnénk meg, elektronikus (pdf) változata azonban a hozzáférhetőséget és a könnyebb kezelhetőséget is megfelelő módon biztosítaná.

Az elmúlt években az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetének kiadásában sorra jelentek meg az egyes egyházmegyék zsinatainak forráskiadványai. A Balogh Margit vezette kutatócsoport tevékenységének eredményeként sor került a kalocsai egyházmegyei zsinatok forrásanyagának feltárására-válogatására is, melynek alapján 2017-ben az 1763. évi egyházmegyei tanácskozmány jegyzőkönyvét, határozatainak anyagát készítettük elő kiadásra a latin szöveg átírásával és fordításával. Tematikailag a fentebb említett Statuta kiadásának ügye is ide kapcsolódik, s a zsinati források kiadásának előkészítő munkáit 2018-ban is folytatjuk.

Az év során másik két, több éven át készülő kiadványunk munkálatai is folytatódtak: első világháborús holtányilvánítási jegyzőkönyveink kiadásához mintegy 1700 személy életrajzi-anyakönyvi adatait igyekeztük felkutatni, és Haynald Lajos érsek biográfiájához is fontos tanulmányok-könyvrészletek születtek.

Az intézmény saját kiadványain túl levéltárunk munkatársainak az év során a következő tanulmányai jelentek meg más kötetekben-szakfolyóiratokban:

- *Az anyakönyvek kutatásának tapasztalatai és lehetőségei az egyházi levéltárakban - egy kérdőíves felmérés eredményei.* In: Levéltári Szemle, 67. évf. 2017. 1. sz. 16-22.o. (L. Andor)
- *Mária-enciklopédia 1950-51, 2015-16. Szűz Mária tiszteletének forrásairól – egy könyv születése kapcsán.* In: Tudományos Mozaik 13. kötet, 2017. Tomori Pál Főiskola (L. Andor)
- *Szent László kultusza Magyarországon.* In: Bácsország. Vajdasági honismereti szemle. 2017/2-3. szám (80.) 50-59.o. (L. Adél)
- *A 250 éves mélykúti Szent Joachim templom.* In: Bácsmegeyi Napló. Közlésre átadva. (L. Adél)
- *Névnapi üdvözet a 18. századból. Adalékok Kollonitz László Szent László koronafelajánlását ábrázoló selyempkéjének történetéhez.* In: Szent László és Székesfehérvár. Tanulmányok Szent László koráról és tiszteletéről. Szerkesztette: Kerny Terézia †, Mikó Árpád, Smohay András. Magyar királyok és Székesfehérvár V. A Székesfehérvári Egyházmegyei Múzeum kiadványai 12. Székesfehérvár, 2017. Megjelenés alatt. (L. Adél)

5.4.) Honlapunk működése, egyéb szakmai tevékenységek

A levéltár honlapja a legfontosabb kutatási segédlet és a leghatékonyabb információs csatorna számunkra, ahol az év során 26 cikkel-hírral jelentkeztünk, 9 tanulmányt közöltünk az olvasósarokban, és rendszeresen közöltük e-kutatói statisztikánkat. A levéltár Facebook oldala 2014 óta működik, követőinek száma 564, híreinket (átvéve honlapunkról) ott is rendszeresen közöljük, olvasottságuk 300-500 között mozog átlagosan. Néhány hír megtekintéseinek száma (pl. bácskai, határon túli anyakönyvek feltöltése honlapunkra) meghaladta a 2, ill. 4 ezret is.

A levéltár vezetője az elmúlt évekhez hasonlóan, továbbra is részt vett a Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete (MELTE) munkájában, az Intézőbizottság tagja volt, és ellátta az egyesület gazdasági ügyintézői tisztét (részt vett a programok előkészítésében, gondozta az egyesület pályázatait és költségvetését). Lakatos Andor az EMMI megbízásából, munkaköri kötelezettségein kívül levéltári szakfelügyelőként is tevékenykedett, melynek részeként az év során négy látogatást tett katolikus egyházi levéltárakban. Szintén munkaköri kötelezettségein kívül, az előző évekhez hasonlóan a Tomori Pál Főiskola budapesti szabadbölcsész levelezős képzésében is részt vett, 2017 szeptemberétől kinevezett főiskolai tanárként.

6.) A működés személyi- és tárgyi feltételei, pályázatok-támogatások

6.1.) Személyi feltételek

Levéltárunk 2017-ben is 3 főállású dolgozóval működött, ezen kívül megbízási díjjal, alkalmanként két külső munkatársat is alkalmaztunk, főként a digitális fotózáshoz, ill. első világháborús holtányilvánítási jegyzőkönyveink kiadásának előkészítéséhez. Részmunkaidős munkatársaink, közfoglalkoztatottaink

2017-ben nem voltak (korábban, 2010-2015 között technikus munkatársként alkalmaztunk átlagosan három főt, a fentiekben említett, milliós digitális képállomány létrehozása főként nekik volt köszönhető).

6.2.) Tárgyi eszközeink

Képi digitalizáló eszközeink nagy részét 2009-2011 között szereztük be. Nikon D90 és D300 típusú fényképező gépeink tehát 7-8 évesek, és készülékenként átlagosan 400 ezret exponáltak (a gyári adatok ezeknél a típusoknál a zárszerkezetek és más mechanikus alkatrészek esetében kb. 100-150 ezer kattintást garantálnak). Az elmúlt években már rendszeres meghibásodásaink és jelentős szervizköltségeink voltak, így szükségessé vált eszközeink fokozatos megújítása, cseréje.

2017-ben egy új digitális fényképezőgépet (Nikon D5300) vásároltunk, a folyamatos működést biztosító hálózati adapterrel (Nikon EH-5b AC adapter), valamint a dokumentumok fotózásához szükséges egyéb kiegészítőket, két objektívet (Nikon 24 mm f/1.8G AF-S, Nikon 18-105 mm f/3,5-5,6G AF-S) és egy vakut (Nikon SB-700) is beszereztünk, összesen 580 eFt értékben.

6.3.) Pályázatok, támogatások

2017-ben az *Emberi Erőforrások Minisztériuma* egyedi (nyilvános magánlevéltári) támogatásként 1.500 eFt-tal segítette szakmai feladataink megvalósítását, a támogatott célok a következők voltak: a népeiségre vonatkozó források iratsorozatainak kialakítása az Érseki Hivatal plébániai iratállományában (ld. 3.1. pontban), egyházmegyei zsinatok forrásainak átírása-fordítása (ld. 5.3. pontban), a kalocsa-bácsi főegyházmegyei rendeletek tára 1867-1879 kiadásának előkészítése (ld. 5.3. pontban) valamint digitális fényképezőgép és objektív beszerzése (ld. 6.2. pontban).

A *MVM Paksi Atomerőmű* 500 eFt-tal támogatta forráskiadványunk megjelentetését (ld. 5.3. pontban), és ugyanezt a célt, könyvkiadásunkat támogatták még összesen 650 eFt értékben a következő intézmények: *Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Kft.*, *KEFAG Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt.*, *DALERD Délalföldi Erdészeti Zrt.*, *Kalocsa Város Önkormányzata*.

Határon túli fotózási munkánkat támogatta 300 eFt értékben a *Probate Research Hungary – Magyar Örökös Kutató Iroda Kft.*

A fenti támogatások összege 2017-ben 2.950 eFt volt, s az e-kutatók által befizetett regisztrációs díjak, szolgáltatási bevételek pedig meghaladták a 2 millió forintot. Az említett források jelentős módon segítették szakmai céljaink megvalósítását.

Kalocsa, 2018. február 15.

Dr. Lakatos Andor
levéltárvezető